

PATVIRTINTA

Viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių
ligoninės generalinio direktoriaus
2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V- 979

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS RESPUBLIKINĖS ŠIAULIŲ LIGONINĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMA 2017 – 2019 METAMS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių ligoninės (toliau – ligoninė) Korupcijos prevencijos programos 2017–2019 metams (toliau – Programa) paskirtis – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą Ligoninėje 2017–2019 metais.

2. Programa apima svarbiausias korupcijos prevencijos Ligoninėje nuostatas. Programa orientuota į korupcijos rizikos veiksnių mažinimą ir šalinimą, taip pat korupcijos rizikos veiksnių valdymą.

3. Programoje vartojamos sąvokos:

3.1. Korupcijos rizikos veiksniai – priežastys, sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, dėl kurių gali būti padarytas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.

3.2. Korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens administracinis, darbo drausmės ar tarnybinis nusižengimas, padarytas tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant arba reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui, taip pat ją priimant, kai tai daroma piktnaudžiaujant tarnybine padėtimi, viršijant įgaliojimus, neatliekant pareigų, pažeidžiant viešuosius interesus, taip pat korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

3.3. Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo – asmuo, kuris dirba arba kitais įstatyme numatytais pagrindais eina pareigas viešajame arba privačiajame juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje arba verčiasi profesine veikla ir turi atitinkamus administracinius įgaliojimus, arba turi teisę veikti šio juridinio asmens ar kitos organizacijos vardu, arba teikia viešąsias paslaugas, taip pat arbitras arba prisiekusysis.

3.4. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas.

4. Programa parengta atsižvelgiant į sveikatos sistemos aplinkos analizę, Jungtinių tautų konvenciją, Europos Komisijos 2014 metų kovos su korupcija Europos Sąjungoje ataskaitą ir joje pateiktas rekomendacijas, sociologinių tyrimų rezultatus, šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015-2019 metų programa.

5. Programa įgyvendinama pagal Programos įgyvendinimo priemonių planą.

6. Bendrieji tikslai:

6.1. korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos tikslas - kryptingos korupcijos prevencijos politikos vykdymas, skaidresnės, veiksmingesnės ir viešesnės ligoninės darbuotojų veiklos užtikrinimas;

6.2. korupcijos prielaidų išaiškinimas ir šalinimas, nes programa pagrįsta korupcijos prevencijos principais, bendradarbiavimu su visuomene, jos švietimu ir parama bei teisės pažeidimų tyrimu;

6.3. veiksmingos korupcijos prevencijos siekimas, vykdant prevencijos priemones, ir bendros antikorupcinės kultūros ugdymas ligoninėje;

6.4. neišvengiamos atsakomybės už neteisėtus veiksmus principo įgyvendinimas;

II. APLINKOS ANALIZĖ

7. Korupcijos reiškiniai sveikatos sistemoje yra vieni iš pavojingiausių socialinių reiškinių, keliantys grėsmę žmogaus teisėms, iškreipiantys socialinį teisingumą ir keliantis pavojų visuomenės moralei.

8. Bendrosios korupcijos prielaidos sveikatos sistemoje:

8.1. Socialinės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos: palyginti žemas pragyvenimo lygis valstybėje ir ekonominės krizės sukeltas neužtikrintumas savo ateitimi (skatina ne tik emigracijos tendencijas, bet ir neleidžia sėkmingai mažinti korupcijos lygio valstybėje ir sveikatos sistemoje); dešimtmečiais tarpstančios kyšių ėmimo ir davimo tradicijos sveikatos sektoriuje bei abiejų pusių – imančiųjų ir duodančiųjų kyšius – pakantumas korupcijai ir jos toleravimas; visuomenės pilietiškumo stoka.

8.2. Technologinės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos: lėtas elektroninių paslaugų diegimas sveikatos sektoriuje; dažnai per griežta disponuojamos informacijos apsauga valstybėje; nepakankama duomenų mainų sistema ir duomenų bazių sąsajų nebuvimas.

8.3. Ekonominės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos: palyginti maži sveikatos sistemos darbuotojų atlyginimai neužtikrina oraus pragyvenimo lygio ir skatina ieškoti papildomų pajamų; nepakankamai racionaliai panaudojamos sveikatos sistemai skirtos privalomojo sveikatos draudimo lėšos.

8.4. Teisinės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos:

8.4.1. nekokybiški įstatymai bei įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai, tam tikrais atvejais lemiantys teisės aktų kolizijas, dviprasmybes; visuomenės nepakankamas savo teisių ir pareigų išmanymas sudaro sąlygas sveikatos sistemos darbuotojams piktnaudžiauti tarnyba, sudaryti dirbtines kliūtis žmonėms, siekiantiems įgyvendinti savo teisėtus interesus;

8.4.2. kokybės sistemų ir reglamentų stoka; nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus; kontrolės sistemų, teisinių procedūrų ir priemonių, pareigūnų skyrimo ir atleidimo bei nušalinimo procedūrų netobulumas, profesinių elgesio kodeksų nebuvimas ir pan.

8.5. Vadybinės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos:

8.5.1. sveikatos sistemos struktūros sudėtingumas ir trūkumai. Skirtingas viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų pavaldumas (SAM, savivaldybių taryboms) trukdo kurti vientisą sveikatos priežiūros organizavimo sistemą, planuoti išteklius, kooperuoti ASPĮ ir išteklius tokiose srityse kaip technologijų įsigijimas ir atnaujinimas, diegti naujas sudėtingas paslaugas;

8.5.2. visų lygių sveikatos sistemos valdymas vis dar yra pernelyg biurokратиškas, pasižymi pertekliniais draudimais, apribojimais, įvairių pažymų, leidimų, papildomų dokumentų reikalavimais, procedūrų vilkinimu; nepakankamos ir netobulos veiklos apskaitos ir kontrolės sistemos;

8.5.3. nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimo procesas, nesivadovaujama asmeninės atsakomybės principais, nėra viešinami padaryti pažeidimai, trūksta viešumo;

8.5.4. asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadyboje yra pakankamai daug ydų, tačiau tik nedidelė jų dalis įsidiėgė ir savo veikloje taiko kokybės vadybos sistemas.

8.6. Politinės korupcijos sveikatos sistemoje prielaidos:

8.6.1. nepakankamai aiškus santykis tarp sveikatos apsaugos ir socialinės politikos, nėra atsakomybės pasidalijimo, todėl sveikatos sistemos išteklių sąskaita sprendžiamos socialinės problemos;

8.6.2. politinių struktūrų ir interesų grupių įtaka;

8.6.3. politinės valios kovoti su korupcija stoka.

9. Korupcijos prielaidų analizė ligoninėje:

9.1. bendrosios korupcijos prielaidos ligoninėje:

9.1.1. socialinės (nepakankamas ligoninės darbuotojų atlyginimas ir pan.);

9.1.2. teisinės (teisės aktų netobulumas, dažnas jų keitimas; kokybės sistemų ir reglamentų stoka; nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus);

- 9.1.3. institucinės (nesivadovaujama asmeninės atsakomybės principais; trūksta viešumo);
- 9.1.4. struktūrinės (sveikatos sistemos struktūros sudėtingumas ir trūkumai; nepakankamas aprūpinimo informacinėmis technologijomis lygis ir pan.);
- 9.1.5. visuomenės pilietiškumo stokos (visuomenės požiūrio į korupciją neapibrėžtumas ir prieštaringumas; nesipriešinimas korumpuotiems sveikatos sistemos darbuotojams; piliečių pasyvumas antikorpucinei veiklai);
- 9.1.6. išorinių veiksnių: (tinkamų sąlygų atskirų sveikatos sistemos subjektų sąžiningai konkurencijai nesudarymas; pacientų pasyvumas antikorpucinei veiklai).
- 9.1.7. specifinės prielaidos sveikatos sistemoje, darančios įtaką ligoninės veiklai (administracinių teisės pažeidimų nustatymas, protokolų surašymas, baudų skyrimas, medicininės paskirties aparatūros, vaistų ir kt. viešieji pirkimai ir užsakymai, nepakankama informacija sveikatos priežiūros įstaigose apie teikiamas nemokamas ir mokamas sveikatos priežiūros paslaugas, apie pacientų teises ir galimybes, ir t.t.).
10. Galimos korupcijos pasekmės ligoninėje:
- 10.1. nevykdant veiksmingos ir kryptingos korupcijos prevencijos politikos, korupcijos reiškiniai gali pažeisti visuomeninius santykius ligoninėje, dėl ko gali:
- 10.1.1. sumažėti sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumas, pablogėti ligoninėje teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė;
- 10.1.2. atsirasti socialinė įtampa, kuri mažina pasitikėjimą sveikatos apsaugos priežiūra;
- 10.1.3. sumažėti pacientų pasitikėjimas ligonine;
- 10.1.4. pablogėti viešojo administravimo kokybė ir užsimegzi farmacijos bei kitų įmonių, prekiaujančių medicinos prekėmis ir prietaisais, ryšiai su korumpuotais ligoninės darbuotojais.
11. Atsižvelgiant į šias pasekmes ir aiškiai suvokiant korupcijos pasireiškimo galimybes, galima numatyti veiksmingas korupcijos prevencijos programos poveikio priemones.
12. Sveikatos sistemos subjektų (Sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos, sveikatos priežiūros įstaigos) vykdomos funkcijos yra priskiriamos prie veiklos sričių, kuriose galimas korupcijos pasireiškimas.
13. Galima išskirti veiklos sritis, kuriose galima korupcijos pasireiškimo tikimybė:
- 13.1. pagrindinės funkcijos - sveikatos priežiūros vykdymas (privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų panaudojimas);
- 13.2. veikla, susijusi su leidimų nuolaidų lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;
- 13.3. viešieji pirkimai ir užsakymai;
- 13.4. projektų įgyvendinimas;
- 13.5. personalinės atsakomybės ir standartinių procedūrų stoka teikiant sveikatos priežiūros paslaugas.

III. PROGRAMOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI

14. Korupcijos prevencija ligoninėje - galimos korupcijos priežasčių sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant korupcijos prevencijos programos vykdymo priemonių planą, taip pat poveikis ligoninės darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos. Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau - PSDF) biudžeto lėšų neteisėto, nepagrįsto gavimo ir panaudojimo prevencija ligoninėje - galimų PSDF lėšų neteisėto, nepagrįsto panaudojimo priežasčių sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant prevencijos programos vykdymo priemonių planą taip pat poveikis ligoninės darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimo nepagrįsto PSDF lėšų gavimo.

15. Korupcijos prevencijos programos tikslai:

15.1. sukurti skaidrią ir prieinamą sveikatos priežiūros sistemą ligoninėje;

15.2. užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo draudžiamiesiems privalomuoju sveikatos draudimu skaidrumą;

15.3. užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

- 15.4. tobulinti paslaugų apmokėjimo ir kainų skaičiavimo metodiką;
- 15.5. užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir ekonominio veiksmingumo kontrolę;
- 15.6. nustatyti ir patvirtinti bendruosius principus ir kriterijus, pagal kuriuos medicinos pagalbos priemonės ir vaistai būtų perkami laikantis viešųjų pirkimų įstatymo ir jo sudarytų sutarčių nuostatų;
- 15.7. sukurti ir tobulinti sveikatos sistemos informacinę sistemą;
- 15.8. sukurti visiems prieinamą informacijos apie mokamas ir nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas sistemą;
- 15.9. užtikrinti korupcijos prevencijos ligoninėje priemonių taikymą ir tinkamą šios programos priemonių įgyvendinimo administravimą bei kontrolę.
- 15.10. neišvengiamos atsakomybės už neteisėtus veiksmus principo įgyvendinimas.
16. Korupcijos prevencijos programos uždaviniai:
  - 16.1. parengti Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo veiklos planą, sudaryti komisiją, atsakingą už korupcijos prevenciją ir kontrolę.
  - 16.2. nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę.
  - 16.3. didinti Ligoninės viešumą ir atvirumą teikiant viešąsias ir administracines paslaugas ir priimant sprendimus.
  - 16.4. didinti Ligoninės veiklos procedūrų skaidrumą ir aiškumą.
  - 16.5. ugdyti Ligoninės darbuotojų patikimumą, lojalumą ir sąžiningumą.
  - 16.6. motyvuoti visuomenę elgtis sąžiningai, pranešti apie korupciją.
  - 16.7. gerinti valdymo kokybę. Sudaryti antikorupcinę aplinką Ligoninėje.
  - 16.8. didinti viešųjų pirkimų vykdymo sveikatos sistemoje skaidrumą.
  - 16.9. vertinti Ligoninės korupcijos prevencijos priemonių vykdymą.
  - 16.10. teikti informaciją pacientams.
  - 16.11. informuoti apie galimas korupcines veikas ir nustatytus korupcijos sveikatos sistemoje atvejus.
  - 16.12. bendradarbiauti korupcijos prevencijos ir kontrolės klausimais su Specialiųjų tyrimų tarnyba ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyriumi.
  - 16.13. vykdyti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą.

IV. VISUOMENĖS ĮTRAUKIMAS Į KORUPCIJOS PREVENCIJOS LIGONINĖJE PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ

17. Norint į ligoninėje korupcijos prevencijos programą įtraukti visuomenę, reikia:
  - 17.1. skatinti glaudesnę ir aktyvesnę medikų bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms;
  - 17.2. ugdyti antikorupcinę kultūrą (visuomenės ir tarp jų ligoninės darbuotojų antikorupcinis švietimas, ugdymas bei visuomenės nepakantumo korupcijai skatinimas);
  - 17.3. informuoti visuomenę apie ligoninėje vykdomą korupcijos prevencijos programą per žiniasklaidą;
  - 17.4. skatinti ligoninės darbuotojus bei kitus šalies gyventojus pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimus juos daryti) teikiant sveikatos priežiūros paslaugas. Sudaryti sąlygas telefonu, anonimiškai pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimą juos daryti). Analizuoti surinktą informaciją;
  - 17.5. vykdyti visuomenės anketines apklausas arba kitais būdais reguliariai vertinti ligoninės korupcijos prevencijos programos veiksmingumą.

V. KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA, KEITIMAS, PAPILDYMAS IR ATNAUJINIMAS

18. Siekiant veiksmingo korupcinių teisės pažeidimų tyrimo, būtina:

18.1. sudaryti sąlygas ligoninės darbuotojams, kitiems visuomenės piliečiams anonimiškai pranešti ligoninės vadovybei savo įtarimus dėl galimos ligoninės darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;

18.2. reguliariai tirti skundus, pareiškimus dėl galimų korupcijos atvejų bei vertinti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos. Išsamiai ir objektyviai analizuoti pagrįstus įtarimus dėl ligoninės darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir atlikti savo tyrimus savo kompetencijos ribose;

18.3. išaiškinti ar pasitvirtinti informacijai apie korupcijos faktą bei esant įtarimui dėl galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, nustatyta tvarka informuoti administraciją;

18.4. bendradarbiauti su korupcinius nusikaltimus tiriančia valstybės institucija Specialiųjų tyrimų tarnyba;

18.5. Programos uždaviniams įgyvendinti sudaromas programos priemonių vykdymo planas, kuris nustato tikslus, uždavinius, priemones, jų vykdytojus bei vykdymo terminus.

19. Priemonių planas sudaromas 3 metų laikotarpiui ir nerečiau, kaip vieną kartą metuose peržiūrimas jo vykdymas.

20. Ataskaitą apie priemonių plano vykdymą skelbiama kasmet ligoninės internetinėje svetainėje ir teikiama Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyriui.

21. Programa peržiūrima ir koreguojama esant reikalui, bet nerečiau kaip, kas tris metus, ruošiant naują priemonių planą.

22. Siūlymai dėl Programos keitimo, tikslinimo teikiami ligoninės korupcijos prevencijos komisijai.

23. Programos keitimą gali inicijuoti:

23.1. ligoninės korupcijos prevencijos komisija;

23.2. ligoninės generalinis direktorius.

24. Programos keitimą, papildymą ar atnaujinimą tikslinga atlikti:

24.1. jeigu pasiekti išskelti pamatuojami tikslai;

24.2. jeigu paaiškėjo galimi korupcijos atvejai ir jų prevencijai reikalingos papildomos priemonės.

25. Programos ir priemonių plano įgyvendinimui kasmet ligoninės išlaidų sąmatoje numatomos lėšos.

VI. KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMAS

25. Programoje numatytų tikslų pasiekimas vertinamas pagal priemonių plane nustatytus tikslo rezultato kriterijus.

26. Programos įgyvendinimą vertina korupcijos prevencijos komisija pagal priemonių plano vykdytojų pateiktą informaciją apie programos įgyvendinimo eigą ir veiksmingumą ir, prireikus, nedelsiant teikia pasiūlymus dėl priemonių šalinti nustatytas kliūtis ir problemas, dėl kurių gali būti nepasiekti. Programos tikslai ir uždaviniai, laiku neįvykdytos priemonių plano priemonės.

VII. ATSAKOMYBĖ

28. Už netinkamą Programos vykdymą, informacijos teikimą asmenims, kontroliuojantiems, kaip vykdoma programa, nesilaikant programoje nustatytų terminų, gali būti taikoma drausminė atsakomybė.
